

Sygn.akt III AUa 481/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Sołowińska (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 grudnia 2017 r. w B.

sprawy z odwołania G. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 maja 2017 r. sygn. akt V U 669/16

oddala apelację.

SSA Marek Szymanowski SSA Alicja Sołowińska SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

Sygn.akt III AUa 481/17

UZASADNIENIE

G. M. odwołał się od decyzji (...) Oddział w B. z 31 maja 2016 r. o ustaleniu kapitału początkowego. W uzasadnieniu wskazał, że wskaźnik podstawy wymiaru kapitału został ustalony w sposób nieprawidłowy. W jego ocenie najkorzystniejszy jest wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1969 r. do 1979 r.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. został przyjęty na kwotę 93 828,46 zł, a do ustalenia jego wysokości uwzględniono 21 lat, 8 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono przyjmując wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych z okresu 1986-1995 w wysokości 66.68%. Przy obliczaniu wskaźnika z lat – 1986, 1987, 1989, 1990 zastosowano art. 174 ust. 3b ustawy o emeryturach i rentach z FUS. ZUS wskazał ponadto na okresy, w których bezsporne było, że wnioskodawca pozostawał w stosunku pracy, ale nie udokumentował wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie. W tych okresach do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto kwoty najniższego wynagrodzenia na zasadzie art. 15 ust. 2a ustawy.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 15 maja 2017 r. zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że do ustalenia wartości kapitału początkowego G. M. do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przyjmuje wskaźnik w wysokości 73,92% ustalony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia do 31 grudnia 1998 roku, tj. z lat 1969 – 1971, 1976 – 1980, 1986 – 1988 i 1990 – 1998 oraz kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 roku wynoszący 97.797,37 złotych.

Sąd ten ustalił, że G. M., urodzony (...), złożył 26 stycznia 2016 roku wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

Decyzją z 31 maja 2016 r. ZUS ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 01.01.1999 r. w kwocie 85 972,15 zł, ze wskaźnikiem podstawy wymiaru 55,75% z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1987-1996. Kolejną decyzją z 31 maja 2016 r. ZUS ustalił wnioskodawcy kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 93 828,46 zł. Do ustalenia wartości tego kapitału organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1986 r. do 31.12.1995 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 66,68%. Przy ustalaniu podstawy wymiaru z lat – 1986, 1987, 1989, 1990 zastosowano art. 174 ust. 3b ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do okresów składkowych ZUS uwzględnił 21 lat i 8 miesięcy. W wymienionych w decyzji okresach do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto kwoty najniższego wynagrodzenia, w których wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu, ale nie została udokumentowana wysokość uzyskanego wynagrodzenia. Dotyczyło to okresów: 2.09-1969-11.09.1971, 2.11.1971-30.04.1975, 6.05.1975-19.02.1976, 9.03.1976-20.11.1976, 14.12.1976-31.12.1976, 28.06.1979-31.07.1980 i 12.08.1985-25.04.1986.

W rozpoznawanej sprawie sporna pomiędzy stronami pozostawała kwestia związana z uwzględnieniem najkorzystniejszego wariantu obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz jego wysokości. W tym celu Sąd dopuścił dowód z akt osobowych z (...) Przedsiębiorstwa (...) oraz z list płac z Przedsiębiorstwa (...). Z akt osobowych G. M. dotyczących pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) wynika, że 28.04.1969 r. została wystosowana do niego oferta zatrudnienia, zawierająca warunki płacy, a mianowicie praca w akordzie, zarobek miesięczny od 1 500 zł do 2 500 zł oraz dieta w wysokości 18 zł dziennie. Oferta ta została przez odwołującego się przyjęta.

W dalszym toku procedowania na okoliczność ustalenia wnioskodawcy podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wysokości kapitału przy uwzględnieniu najkorzystniejszego wariantu obliczenia, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości.

W sporządzonej opinii biegła wskazała, że wbrew informacjom zawartym w świadectwie pracy wystawionym z tytułu zatrudnienia odwołującego się w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R., zgodnie z którymi okres zatrudnienia wynosił od 02.03.1969 r. do 11.09.1971 r., dokumenty znajdujące się w aktach osobowych wnioskodawcy wskazują, że był on zatrudniony w okresie od 02.06.1969 r. do 11.09.1971 r. Biegła ustaliła, że najkorzystniejszy jest wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony z 20 lat kalendarzowych wybranych dowolnie z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1969-1971, 1976-1980, 1986-1988, 1990-1998 i wynosi 73,92%. Kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. został przez biegłą określony na kwotę 97 797,37 zł.

Zastrzeżenia do powyższej opinii wniósł organ rentowy, który zakwestionował wyliczenie wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. w okresie od 02.06.1969 r. do 11.09.1971 r. oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 09.03.1976 r. do 20.11.1976 r. Organ rentowy podniósł ponadto, że w opinii przyjęto wynagrodzenie za okres od 09.03.1976 r. do 20.11.1976 r. bez możliwości ustalenia, w jaki sposób biegła obliczyła godziny robocze, staż pracy powinien wynosić 21 lat, 4 miesiące i 29 dni, współczynnik „p” – 73,94%, a kapitał początkowy po uwzględnieniu zmian – 97 584,19 zł (k. 62-63).

W uzupełniającej opinii biegła podtrzymała swoje wcześniejsze ustalenia. Podkreśliła, że wnioskodawca pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 02.11.1971 r. do 30.04.1975 r., ostatnio na stanowisku zbrojarza, gdzie otrzymywał wynagrodzenie godzinowe w wysokości 12 zł. Następnie, w okresie od 09.03.1976 r. do 20.11.1976 r. również pracował w tym samym zakładzie, ostatnio również na tym samym stanowisku i z tą samą stawką godzinową, co wynikało ze

świadczeń pracy (k. 9, 11 akt ZUS). Na podstawie powyższego należało przyjąć, że wynagrodzenie w wysokości 12zł/godz. obowiązywało przez cały okres zatrudnienia w 1976 r. Organ rentowy wyliczył pierwotnie okres składkowy na 21 lat i 8 miesięcy. W związku z tym, że został w zaskarżonej decyzji nieprawidłowo uwzględniony okres 3 miesięcy pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. (od 02.03.1969 r. do 02.06.1969 r.) należało okres składkowy zmniejszyć o pełne 3 miesiące i przyjąć ogólny staż w wymiarze 21 lat i 5 miesięcy. Biegła podkreśliła, że w związku z odmiennym ustaleniem okresu składkowego zmianie uległy inne parametry obliczane z udziałem tego składnika, w tym i współczynnik „p”. W konsekwencji zatem kapitał początkowy został wyliczony na kwotę 97 797,37 zł.

Orzekając w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy oparł swoje ustalenia na opinii biegłej sądowej. Sąd uznał opinię za całkowicie wiarygodną. Ustalenia dokonane przez biegłą są rzetelne i zgodne z treścią dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy. Dokonane ustalenia zostały poparte bardzo szczegółowym i przekonującym uzasadnieniem. Biegła w sposób wyczerpujący odniosła się w opinii uzupełniającej do złożonych przez organ rentowy zastrzeżeń.

Z analizy dostępnej dokumentacji wynika, że odwołujący się był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. w okresie od 02.06.1969 r. do 11.09.1971 r., a nie jak wskazano w świadectwie pracy z 15.04.1972 r. (k. 8 akt ZUS), od 02.03.1969 r. do 11.09.1971 r. Wynika to z licznych dokumentów znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy, w tym i znajdującego się tam świadectwa pracy z 16.09.1971 r.

W ww. aktach znajduje się również oferta warunków zatrudnienia i płacy z 28.04.1969 r., a mianowicie praca w akordzie, zarobek miesięczny od 1 500 zł do 2 500 zł oraz dieta w wysokości 18 zł dziennie. Należało zatem uznać, wbrew twierdzeniom organu rentowego, że do ustalenia podstawy wymiaru składek za okres zatrudnienia winny znaleźć zastosowanie warunki określone w ofercie. W ocenie Sądu ww. dokument z akt osobowych odwołującego się w połączeniu z pozostałymi dokumentami tam się znajdującymi jest podstawą do tego, aby przyjąć, że zarabiał on w latach 1969-1971 w tym Przedsiębiorstwie co najmniej 1 500 zł miesięcznie oraz otrzymywał 18 zł dziennie diety. Należy zauważyć, że wynagrodzenie za pracę w umowie o pracę z 02.06.1969 r. było obliczane na podstawie Układu Zbiorowego Pracy w Budownictwie z 15 marca 1958 r., podobnie jak zarobek i inne świadczenia w ofercie z 28.04.1969 r. Nie było zatem uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że wynagrodzenie odwołującego się różniło się od przedstawionej mu oferty, znajdującej się ponadto w jego aktach osobowych.

Wnioskodawca dwukrotnie pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...), w okresach: od 02.11.1971 r. do 30.04.1975 r. i od 09.03.1976 r. do 20.11.1976 r. W świadectwie pracy wystawionym po zakończeniu wykonywania pracy w tym pierwszym okresie wskazano, że odwołujący się pracował ostatnio na stanowisku zbrojarza, gdzie otrzymywał wynagrodzenie godzinowe w wysokości 12 zł. Identyczna informacja znalazła się w kolejnym świadectwie pracy. Należało zatem uznać jak przyjęła biegła, że w ww. zakładzie przez cały okres od 30.04.1975 r. do 20.11.1976 r. na stanowisku zbrojarza obowiązywało w przypadku odwołującego się wynagrodzenie godzinowe w wysokości 12 zł. Podkreślić należy, że we wskazanym okresie wynagrodzenie nie ulegało częstym zmianom. Wystarczy wskazać na to, że wynagrodzenie minimalne w latach 70-tych zmieniało się relatywnie rzadko, bo co 3,4 lata. W okresie od 01.08.1974 r. do 30.04.1977 r. wynosiło ono 1 200 zł.

Sąd I instancji podzielił wyliczenia zaprezentowane przez biegłą, jako poparte szczegółową i przekonującą argumentacją. Zgodnie z tymi wyliczeniami, do ustalenia wartości kapitału początkowego G. M. przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru w wysokości 73,92% ustalony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia do 31 grudnia 1998 roku, tj. z lat 1969 – 1971, 1976 – 1980, 1986 – 1988 i 1990 – 1998 oraz kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 roku wynoszący 97.797,37 złotych.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B..

Skarżący zarzucał naruszenie prawa materialnego tj. art. 174 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez przeliczenie kapitału początkowego i ustalenie jego wartości na dzień 1 stycznia 1998 r. w kwocie 97797,37 zł. w sytuacji, gdy dokumenty na podstawie których poczyniono ustalenia nie uwzględniają faktycznej wysokości wynagrodzenia oraz przepisów postępowania, a w szczególności art.233 § 1 kpc poprzez dokonanie ustaleń faktycznych sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że oferta warunków zatrudnienia

i płacy z 28 kwietnia 1969 r. z (...) Przedsiębiorstwa (...) w R. oraz świadectwo pracy z (...) Przedsiębiorstwa (...) dają podstawę do ustalenia wysokości wynagrodzenia w sytuacji, gdy w ocenie organu rentowego, nie potwierdzają faktycznie uzyskiwanego wynagrodzenia.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia jako dokonane w zgodzie z zasadami prawa procesowego. Ocena dowodów przeprowadzona została przez Sąd I instancji zgodnie z art. 233 § 1 kpc. Przepis ten uprawnia Sąd do oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału. Z jednej zatem strony sąd orzekający uprawniony jest do oceny tychże dowodów według własnego przekonania a z drugiej strony do wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Uprawnienie Sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie oznacza oczywiście dowolności w tej ocenie, bowiem poza sporem powinno być, iż dokonując tej oceny sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągnąć wniosków niewynikających z materiału dowodowego.

Dopuszczenie się obrazy art.233 § 1 kpc przez Sąd może więc polegać albo na przekroczeniu granic swobodnej oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na nie dokonaniu wszechstronnego rozważenia sprawy. Swobodna ocena dowodów rozumiana jak wyżej jest prawem sądu orzekającego. Aby zatem skutecznie zarzucić Sądowi I instancji obrazę art. 233 § 1 kpc trzeba stanowczo wykazać, w czym konkretnie Sąd uchybił tej zasadzie, czyli czy przekroczył zasady logiki, nauki, doświadczenia życiowego, czy też dokonał oceny wiarygodności materiału dowodowego w sposób niewszechstronny pomijając np. istotne dla rozstrzygnięcia dowody. Sam fakt, iż Sąd pierwszej instancji dokonał odmiennych na niekorzyść skarżącego ustaleń faktycznych nie jest wystarczający do przyjęcia obrazy art. 233 § 1 kpc.

Z dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń skarżący kwestionował przyjęcie do ustalenia wartości kapitału początkowego wynagrodzenia wnioskodawcy z okresu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. od 2 czerwca 1969 r. do 11 września 1971 r. W sytuacji gdy wnioskodawca został zatrudniony w tym przedsiębiorstwie po przedstawieniu mu warunków płacowych (oferta), to przyjęcie przez Sąd Okręgowy do ustalenia kapitału początkowego minimalnej zaoferowanej stawki wynagrodzenia tj. 1500 zł. oraz 18 zł. diety nie narusza art. 233 § 1 kpc.

Zauważyć należy, iż Sąd Okręgowy taką kwotę wynagrodzenia miesięcznego przyjął za cały okres zatrudnienia od 1 czerwca 1969 r. do 11 września 1971 r., bowiem brak jest dowodów, że to wynagrodzenie w trakcie zatrudnienia wzrosło.

W zaskarżonej decyzji organ rentowy przyjął łączny staż ubezpieczeniowy G. M. wynoszący 21 lat 8 miesięcy i 1 dzień., przy czym nie było kwestionowane w toku postępowania, że nieprawidłowo okres ten został zawyżony o zatrudnienie od 2 marca 1969 r. do 2 czerwca 1969 r. Z akt osobowych wnioskodawcy wynika bowiem, że w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. był zatrudniony od 2 czerwca 1969 r. do 11 listopada 1971 roku a nie od 2 marca 1969 r. Prawidłowo zatem Sąd I instancji pomniejszył uwzględniony przez organ rentowy łączny okres zatrudnienia o 3 miesiące przyjmując staż pracy wynoszący 21 lat i 5 miesięcy.

Sąd Apelacyjny nie podziela też zarzutu skarżącego odnośnie przyjęcia do ustalenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 9 marca 1976 r. do 20 listopada 1976 r. stawki 12 zł. za godzinę. Zauważyć należy, iż jest to krótki okres zatrudnienia, a niewątpliwym jest, iż w świadectwie pracy taka stawka godzinowa została uwidoczniiona. Istotne jest, na co zwrócił uwagę Sąd I instancji, iż wnioskodawca dwukrotnie pracował w tym zakładzie. Na koniec pierwszego okresu zatrudnienia (2.11.1975 – 30.04.1975) G. M. otrzymywał wynagrodzenie wynoszące także 12 zł. za godzinę. W tych okolicznościach logiczne i uzasadnione jest przyjęcie w całym okresie zatrudnienia w 1976 r. wynagrodzenia liczonego według stawki 12 zł. za godzinę.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ocenę opinii biegłego z zakresu księgowości dokonaną przez Sąd Okręgowy. Biegła dokonała szczegółowych obliczeń matematycznych, z uwzględnieniem zasad ustalenia podstawy wymiaru i wysokości kapitału początkowego. Wyliczenia te nie budzą zastrzeżeń. Uprawniały Sąd do zmiany decyzji i przyjęcia najkorzystniejszego wariantu ustalenia wskaźnika podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik ten wyniósł 73,92% a wartość kapitału początkowego – 97 797,37 zł.

Sąd I instancji nie naruszył przepisu art. 174 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Mając powyższe rozważania na względzie na mocy art. 385 kpc apelacja podlegała oddaleniu.-

SSA Marek Szymanowski SSA Alicja Sołowińska SSA Dorota Elżbieta Zarzecka